

erősíteni. Ha e három év alatt panasz ellene emelve nem volt, — vagy ha volt is, de azért büntetés alá nem eshetett, — akkor hivatalában véglegesen megerősítettén, felszentelhető legyen.

Midőn ilyen szabályok által a pap társadalmi helyzete biztosítva lesz, a pap nyugodt önérzettel fog szolgálni a társadalomnak, mert tudni fogja, hogy a munkamegosztás által ő is a társadalom jövőjének biztosításához a tiszta vallás terjesztése által hozzá járulván, egy folyvást nélkülözhetetlen társadalmi tényezővé vált.

EGYED FERENCZ

h.-szent-páli unitárius pap.

EGY SZÉP KIS FALU.

A Firtos hegy oldalán fekvő Firtos-Váralyának nem hátahegyes, gondos művelés után is kevéssé termékeny határáért, a Firtos hegy tetején zöldelő zabvetésért, a körülötte elterült erdőségért, hanem a benne mutatkozó életért adtuk a „szép“ czimet. A számok tanuskodnak e mellett.

Van a községben 33 rendes tanköteles gyermek; ezek közül iskolába jár 31; ismétlő iskolába járni köteles van 14, ezek közül iskolába jár 13.

A közoktatási miniszter legutóbbi jelentése szerint bátran állíthatjuk, hogy hazánkban nincs oly más helység, melyben az ismétlő iskolába ekkora contingens járna. A gyermekek és növendékek nemcsak járnak iskolába, hanem jó tanításban is részesülnek.

És ez iskola a tanfelügyelői hivatalos kimutatásokban talán a zugiskolák rovataiba van bevezetve; mert nincs oklevéllel képesített tanítója, hanem az ekklezsia papja egyszersmind iskola-tanító is.

Sokan nyomoruságnak tartják, hogy unitárius vallásfelekezetünknek, sőt a hazánkban levő más protestans testvér felekezeteknek kebelében több helyt a pap egyszersmind iskolatanító is. Részemről épen nem nyomoruságnak, hanem a maga rendén levőnek tartom, sőt ohajtanám, hogy minél több helyt legyen, sőt kívánatosnak tarom, hogy a papság mindenütt tevékeny részt vegyen a gyermekek és növendékek tanításában, mert csak úgy felelhet meg missiójának.

Örvendek, hogy többek között a f.-váralyai viszonyt, mint igazoló tény, felmutathatom.

A jó iskola és jó vezetés meglátszik a népen: az iskola mellett bekerített faiskolát tart; közös munkával zabot termel, ebből és más javadalmából a múlt évben 229 frt 20 krt adott egyházi és iskolai célra; ily módon saját erején 1110 frt 96 kr. tőkét teremtett különböző célokra.

Két árnyfoltot látok a szép képen. Ha most már 843 frtra nőtt tanítói alapját, a célból gyűjti, hogy iskola-tanítót állítson be, ebben a nagy-ravágyás hiúságát látom, hisz szemmel látja, hogy iskolája ügye így jól foly. Gyarapítsa ez alapot, de kamatait a papi javadalom gyarapítására, hogy papja a megélhetés gondjaitól ennyiben is könnyítettve, több időt szentelhesen a tanításra. Másik árnyfolt, hogy a fenirt egész tőke az ekklezsia egyes tagjain

fekszik adósság gyanánt. Azt állítják, hogy valamely ország annál gazdagabb, minél többel adós önmagának; hadd legyen boldog ez elmélettel bárki. Én inkább szeretném, ha az irt tőke kamatait az egyes tagok helyett valamely pénzintézet vagy az állam fizetné az ekklézsiának.*)

K. A.

IRODALMI ÉRTESITŐ.

A keresztyén egyház történelme. Irta Varga Lajos, sárospataki theologiai tanár. I. kötet. A reformatio előtti korszak, vagy a catholicismus fejlődése, az egyház egyetemes uralma és hanyatlása. 529 lap. E nagy szorgalommal s forrás ismerettel irt mű több mint 33 ivet tartalmaz s bevezetéssel van ellátva. Az egész munka három kötetre fog terjedni; a második kötet tárgyalni fogja a reformatiotól a XIX. százig terjedő eseményeket, a harmadik a XIX. száz vallási és egyházi mozgalmait ismerteti s egy-egy kötet terjedelme 25—30 iv lesz; a jelen kötet ára 4 frt.

Ha vannak is e műnek hiányai, azok az előnyei s jelességei mellett el-
tűnnek. Ilyen előnyök: a czélszerű beosztás, vonzó és jó magyaros irály; az események helyes felfogása és elfogulatlan bírálata. A tényeket s elveket kellő megvilágításban állítja előnkbe s a legnagyobb részletességgel öleli fel az egyház minden mozzanatát. Az egyház megalapítása, üldözése, az alkotmány fejlődés, hitágazat, cultus, művészet, tudomány, reformtörekvések, az egyház külső és belső küzdelme stb. élethűen vannak előadva benne. S épen ebben különbözik a „Hase-féle“ egyháztörténelemtől, melyben az események oly tömötten vannak előadva, hogy az inkább olyanok kezébe való, kik már az egyháztörténelemben jártasak. Részünkről nagy elismeréssel vagyunk szerző iránt, hogy e valóban protestans szellemtől áthatott kézi könyvet megírta a papnővendékek s a művelt közönség számára. Reméljük, hogy a következő kötetek is hasonló szellemben, elfogulatlanul s igazi tárgyilagossággal (mert erre a reformatio tárgyalásánál épen szükség lesz) lesznek megírva. A már megjelent kötetet pedig a legmelegebben ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

A Protestans Theologiai Könyvtár XIII. kötete. „Magyar Protestans egyháztörténelmi monographiák“ 144. l. Korábban jeleztük volt, hogy a Magyarországi Prot. Egylet a theologiai könyvtár következő három évi ciklusára a magyar. prot. egyház történelmének kiválóbb mozzanatait ismertető monographiákat fog közrebocsátani. Ebből az első kötet a fenti czimmel a következő tartalommal jelent meg: Bethlen Gábor és a kassai pap. Irta Szilágyi Sándor. Beliczay Jónás életrajza. Irta Karsay Sándor superintendens. Vázlatok a papszentelés multjából, különös tekintettel a beregiekre. Irta Szeremlei Sámuel. Az erdélyi reformált egyház közoktatási állapota a mult században. Irta Jakab Elek. Az eperjesi mérszárszék. Irta Szeremlei Sámuel. Adatok Décsi János életéhez. Irta Szabó Károly.

Az iskolázás jelene Angolországban czimü munkára bocsátott ki aláírásra felhívást Felméri Lajos a kolozsvári magyar kir. tud. egyetemen a nevelés-tudomány ny. r. tanára. A mű az angol iskolázást fogja ismertetni három részben, az első részben a népiskolázást, a másodikban a középoktatást, a harmadikban a felső oktatást tárgyalván. Felméri tanár már több év óta tanulmányozta az angol nevelési és oktatási rendszert s az 1879/80 isk. évet pedig épen abból a czélből, hogy közvetlen tapasztala-

*) Ez ekkla derék ifju papja: Kozma Dimény.